

Τράπεζα Θεμάτων Ιστορία Β' Λυκείου

GI_V_IST_0_13689

ΟΜΑΔΑ Α**ΘΕΜΑ 1****1.α.**

(1) Να συμπληρώσετε τα κενά του αποσπάσματος, βάζοντας στην κατάλληλη θέση μία από τις ακόλουθες λέξεις/φράσεις (τρεις περισσεύουν):

Λατίνος, Ρούμελη-Χισάρ, Οθωμανός, Κωνσταντίνος ΙΑ΄, Ιωάννης Η΄, Κερκόπορτα, Βόσπορος, Μωάμεθ Β΄.

Οι _____ Τούρκοι είχαν μείνει απερίσπαστοι από απειλές, ώστε να αφοσιωθούν στην πολιορκία της Κωνσταντινούπολης. Προηγήθηκε η οικοδόμηση στις ευρωπαϊκές ακτές των στενών του _____ ενός επιβλητικού φρουρίου, που ονομάστηκε _____. Λίγο αργότερα ο σουλτάνος _____ άρχισε την τακτική πολιορκία της Πόλης, την οποία ανέλαβε να υπερασπισθεί με αυτοθυσία ο _____.

(μονάδες 5)

Απάντηση: Οθωμανοί, Βοσπόρου, Ρούμελη-Χισάρ, Μωάμεθ Β΄, Κωνσταντίνος ΙΑ΄

(2)

Να βάλετε στη σωστή χρονολογική σειρά τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα, αρχίζοντας από τα αρχαιότερα:

1. Οριστική αναστήλωση των εικόνων
2. Θυροκόλληση των 95 θέσεων του Λούθηρου
3. Πρώτη Σταυροφορία
4. Ένδοξη Επανάσταση
5. Εμφάνιση του Ισλάμ

(μονάδες 5)

Απάντηση: 1. Εμφάνιση του Ισλάμ (613), 2. Οριστική αναστήλωση των εικόνων (843), 3. Πρώτη Σταυροφορία (1096-1099), 4. Θυροκόλληση των 95 θέσεων του Λούθηρου (1597). 5. Ένδοξη Επανάσταση (1688).

1.β. Να εξηγήσετε τη σημασία των ακόλουθων ιστορικών όρων: σκλαβηνίες, τυπογραφία.

(μονάδες 8+7=15)

Σκλαβηνίες: Όταν οι Σλάβοι εγκαταστάθηκαν μόνιμα σε εδάφη της σημερινής Ελλάδας δημιούργησαν τις λεγόμενες σκλαβηνίες, που ήταν νησίδες σλαβικού πληθυσμού, σκορπισμένες ανάμεσα στους ντόπιους.

Στον γεωγραφικό χώρο της Ελλάδας, όπως προαναφέρθηκε, οι σκλαβηνίες αποτελούσαν αυτόνομες νησίδες σλαβικού πληθυσμού, μικρότερης ή μεγαλύτερης έκτασης. Στη διάρκεια του 9ου αι., οι σκλαβηνίες που βρίσκονταν στα βορειοδυτικά της Χερσονήσου του Αίμου εξελίχθηκαν στα πρώτα κρατίδια των Σέρβων και Κροατών. Η ύπαρξη και η ανάπτυξη των δύο αυτών κρατιδίων διευκόλυνε τον εκχριστιανισμό των δύο λαών επί Βασιλείου Α'. Την ίδια εποχή (9ος αι.), οι σκλαβηνίες που βρίσκονταν στα νότια της Χερσονήσου του Αίμου άρχισαν να ενσωματώνονται στην επεκτεινόμενη θεματική διοίκηση του Βυζαντινού Κράτους. Οι σκλαβηνίες ήταν αρχικά ημιαυτόνομες και πλήρωναν φόρο υποτέλειας. (η απάντηση βρίσκεται στη σελ. 13 και 26 του σχολικού βιβλίου)

Τυπογραφία: Στη διάδοση της Αναγέννησης και του Ανθρωπισμού υπήρξε καταλυτική και η συμβολή της τυπογραφίας. Ως τα μέσα του 15ου τα βιβλία ήταν χειρόγραφα και γι' αυτό πολύ ακριβά και σπάνια. Έτσι, όταν ο Ιωάννης Γουτεμβέργιος από τη Μαγεντία της Γερμανίας χρησιμοποίησε, γύρω στο 1450, κινητά μεταλλικά στοιχεία για την εκτύπωση των βιβλίων, η ανθρωπότητα βρέθηκε μπροστά σε ένα κοσμοϊστορικό γεγονός, την εφεύρεση της τυπογραφίας. Τα τυπογραφεία εξέδωσαν κατά τον 15ο αιώνα 30-35 χιλιάδες βιβλία και τον 16ο 150-200 χιλιάδες, ευνοώντας έτσι την πρόσβαση στη γνώση. Η φιλομάθεια όμως του κοινού περιορίστηκε στις πόλεις. Στην επαρχία η πλειονότητα του πληθυσμού παρέμενε αναλφάβητη και μακριά από τις εξελίξεις. Θα χρειαστεί η συνδρομή ενός παρόμοιου κινήματος δύο αιώνες αργότερα, του Διαφωτισμού, για να αφυπνιστούν περισσότερο οι ανθρώπινες συνειδήσεις. (Η απάντηση βρίσκεται στις σελίδες 120-121 του σχολικού βιβλίου)

ΘΕΜΑ 2

2.α Ποιες ήταν οι συνέπειες της δημιουργίας του θεσμού των «θεμάτων» στην κοινωνική οργάνωση του Βυζαντίου;

(μονάδες 13)

Η δημιουργία του θεσμού των θεμάτων κατά τη διάρκεια της βασιλείας του Ηρακλείου, είχε σημαντικές συνέπειες για το αμυντικό σύστημα αλλά και την

κοινωνική οργάνωση του Βυζαντίου. Οι μισθοφόροι εξέλιπαν, ενώ οι νέοι στρατιώτες-αγρότες αγωνίζονταν με αυταπάρνηση, επειδή παράλληλα υπερασπίζονταν την ιδιοκτησία τους. Η μικρή και η μεσαία ιδιοκτησία ενισχύθηκαν και για άλλο λόγο: οι μεγάλοι γαιοκτήμονες αποδεκατίστηκαν στη διάρκεια των αβαροσλαβικών επιδρομών και τα χέρσα χωράφια τους καταλήφθηκαν από ελεύθερους αγρότες ακτήμονες ή μικροϊδιοκτήτες. Έτσι, η μεσοβυζαντινή κοινωνία αναδιαρθρώθηκε ριζικά. Οι ελεύθεροι αγρότες συγκροτούσαν τώρα τη δυναμικότερη τάξη της, οργανωμένοι σε εύρωστες και ομοιογενείς **κοινότητες χωρίων**.

(Η απάντηση βρίσκεται στη σελίδα 15 του σχολικού βιβλίου)

2.β Να εξηγήσετε σε ποιους λόγους οφείλεται η θρησκευτική Μεταρρύθμιση στην Αγγλία και ποια ήταν τα αποτελέσματά της;

(μονάδες 12)

Στην Αγγλία η τάση για ανεξαρτητοποίηση από την παπική επιρροή χρονολογείται από τότε που ο Ιωάννης Ουίκλιφ (1320-1384) χαρακτηρίστηκε ως αιρετικός, και ενδυναμώθηκε με την επίδραση του χριστιανικού ανθρωπισμού. Μια διαμάχη του βασιλιά Ερρίκου του Η' (1534-1547) με τον πάπα για προσωπικούς λόγους στάθηκε η αφορμή για την οριστική ρήξη της εκκλησίας της Αγγλίας με τη Ρώμη (1534) και η αφετηρία της αγγλικανικής μεταρρύθμισης που είχε χαρακτήρα θρησκευτικό, πνευματικό και πολιτικό.

Η μεταρρύθμιση αυτή δεν αποτελούσε ιδιαίτερο δόγμα, αλλά συνδύασε στοιχεία του Λουθηρανισμού και του Καλβινισμού. Αργότερα, στα χρόνια των διαδόχων του Ερρίκου, εδραιώθηκε η Αγγλικανική Εκκλησία, η οποία ήταν η μόνη που αναγνωριζόταν από το κράτος.

(Η απάντηση βρίσκεται στη σελίδα 132 του σχολικού βιβλίου)

Επιμέλεια: Χαιρέτη Αγγελική